

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-58>

УДК 339.5

АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ У ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ

CURRENT CHALLENGES AND PROSPECTS OF CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS IN ELECTRONIC COMMERCE

Голомша Наталія Євгенівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3719-9968>

Авраменко Наталія Леонідівна

кандидат технічних наук, доцент
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7027-0266>

Остапенко Яна Олександрівна

кандидат економічних наук,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9386-2237>

Golomsha Nataliia

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Avramenko Nataliya, Ostapenko Yana

State Tax University

Дослідження присвячене аналізу потенціалу та дотичних викликів процесу впровадження електронної системи митного оформлення. У статті використано методи системного аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації та групування. Виокремлено основні переваги електронної системи оформлення, зокрема, підвищення швидкості, прозорості та ефективності митного контролю, спрощення документообігу, подолання ризиків корупції. Досліджено актуальний стан цифровізації митної системи, у тому числі, впровадження електронного декларування, електронного кабінету учасника зовнішньоекономічної діяльності, «Єдиного вікна», автоматизованого митного контролю. З'ясовано ключові недоліки технічного, інституційного спектру та у сфері кібербезпеки. Розглянуто практику міжнародного досвіду в досліджуваній галузі та запропоновано шляхи вдосконалення. У дослідженні зроблено висновок, що стимулювання розвитку електронної митниці вбачається необхідним кроком для укріплення позицій України в середовищі міжнародної комерції.

Ключові слова: митне оформлення, електронна митниця, цифровізація, інформаційні технології, автоматизація, зовнішня торгівля.

Against the backdrop of the European integration vector of the socio-economic development of Ukraine, new directions of progress in e-commerce are being formed. The study is devoted to the analysis of the potential and related challenges of the process of implementing an electronic customs clearance system. The article uses the methods of system analysis, synthesis, generalization, systematization and grouping, which allowed us to consider the subject of the study as a holistic system, identify characteristic scenarios for the application of digitalization in the customs sphere, group them and argue conclusions regarding the feasibility of individual solutions. The main components of the Ukrainian electronic customs system are: a single automated information system of the State Customs Service; an electronic account of a subject of foreign economic activity; the portal "Single Window for International Trade"; a system of preliminary information on goods and vehicles that are to pass through the customs territory of Ukraine. The key trends in the development of e-customs are highlighted: integration of electronic document flow and declaration, development of single information portals for optimizing business activities, implementation of innovative monitoring technologies,

cybersecurity and risk analysis, ensuring synergy of regional information systems and customs procedures, guarantees of data protection in digital systems. Key shortcomings of the technical, institutional spectrum and in the field of cybersecurity are identified. The practice of international experience in the studied industry is considered and ways of improving the electronic customs system are proposed, in particular, strengthening technical and information support, implementing European standards and increasing the digital competence of personnel. Particular attention is paid to the importance of ensuring the security of data circulating in the system to prevent cyber threats and protect commercial information. The practical value of the article is seen in the formation, based on a thorough analysis, of practical directions for optimizing the customs clearance system of goods during the post-war recovery.

Keywords: customs clearance, electronic customs, digitalization, information technology, automation, cybersecurity.

Постановка проблеми. В умовах активного розвитку зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) та інтеграції України до єдиного європейського митного простору актуальність впровадження дієвої електронної системи митного оформлення не залишає сумнівів. У цілому, цифровізація митної системи має на меті підвищення якості, швидкості та прозорості процедур декларування і контролю, спрощення умов ведення бізнесу, укріплення національних позицій України у середовищі міжнародної електронної комерції. Водночас процес супроводжується низкою проблем, як організаційного чи технічного характеру, так і чинниками кібербезпеки і невідповідності нормативно-правового забезпечення актуальним викликам у галузі. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження перспектив та викликів цифровізації системи митного оформлення в українських реаліях для подальшого розроблення ефективних шляхів для удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблематики розвитку електронних митних систем досить активно аналізуються сучасними науковцями. Зокрема, у публікаціях І. Бережнюк [1], Т. Дудорової [3], О. Микуляк, Н. Рєпіної [9], А. Уліцького [19] розглянуто сучасний стан та специфіку функціонування митної системи в Україні та сформовано ключові наративи оптимізації процесів у цифровому полі. Інші автори (І. Гуцул [2], Т. Караваєв, Н. Калуга [7]) приділяють увагу міжнародному досвіду в сфері цифровізації митних послуг і можливості його імплементації в Україні. Окремі аспекти проблематики розглядаються в нещодавніх публікаціях Ю. Іщук, А. Шемчук [4], К. Рум'янцева та ін. [16]. Автори досліджують організаційну, технічну, нормативно-правову готовність української економічної системи до цифровізації митних процесів, пропонують певні удосконалення. Водночас, незважаючи на підвищений науковий інтерес до питання, відсутні комп-

лексні галузеві дослідження, які дозволили б чітко окреслити ключові прогалини у діючій системі електронного митного декларування й контролю, визначити найбільш «вузькі» місця та сформувані конкретні рекомендації для більш результативної цифровізації митної системи України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність наукових досліджень, проблема впровадження електронної системи митного оформлення залишається недостатньо комплексно вивченою. Більшість робіт зосереджені на технологічних перевагах, тоді як інтеграція технічних, інституційних і безпекових аспектів досліджена фрагментарно. Недостатньо уваги приділено питанням узгодженої взаємодії електронних сервісів і міжвідомчого обміну даними. Актуальними залишаються проблеми кібербезпеки та захисту інформації в умовах цифровізації митної системи. Також потребують подальшого аналізу інституційні бар'єри та адаптація міжнародного досвіду до національних умов.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні потенціалу та дотичних викликів сучасного стану впровадження електронної системи митного оформлення, із подальшим розробленням пропозицій щодо розвитку електронної митниці в українських реаліях.

Вклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Стратегії цифрової трансформації Держмитслужби України [12], одним із пріоритетних завдань інтеграції до загальноєвропейського простору електронної комерції є налагодження повноцінного функціонування електронної митниці. Як свідчить статистична інформація, у сфері присутній значний прогрес: електронне декларування сягає 99,5% усіх митних декларацій, а частка електронного документообігу складає близько 92% [17]. Окрім того, значним досягненням стала інтеграція системи «Єдине

вікно для міжнародної торгівлі» [5], котра суттєво спростила митні процедури.

Загалом, цифровізація митної системи позиціонується глобальним трендом, що сприяє підвищенню безпеки операцій та спрощенню бюрократичних процедур в е-комерції. На сьогодні стають очевидними переваги інституту авторизованого економічного оператора, що поступово впроваджується в Україні комплементарно стандартам Європейського Союзу [6; 20]. Підхід дає змогу надійним учасникам ринку мати доступ до спрощення митних формальностей. Феномен е-митниці в Україні репрезентований Єдиною автоматизованою інформаційною системою митних органів (ЄАІС) – сукупністю взаємопов'язаних електронних комунікаційних систем та баз даних, основні складові якої приведено у табл. 1.

Основними компонентами української електронної митної системи доцільно виділити:

- єдину автоматизовану інформаційну систему (ЄАІС) Державної митної служби, що являє собою інтегровану цифрову платформу для ефективного управління митними операціями, обміну даними та формування централізованих баз даних, обробки цифрових документів;

- електронний кабінет суб'єкта ЗЕД, що дозволяє в подавати онлайн-декларації, проводити сплату митних операцій тощо;

- портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» – хаб взаємодії всіх ЗЕД-учасників з митними та іншими контролюючими органами, що дозволяє подавати документи, відстежувати статус процедур, сплачувати платежі;

- систему попереднього інформування щодо товарів та транспортних засобів, які мають проходити митну територію України [8].

Міжнародний досвід розвитку електронних митних систем фіксує перші вагомні кроки європейської спільноти на шляху до цифрової митниці ще від 2003 р., із запровадженням Нової комп'ютеризованої транзитної системи

(NCTS), котра створила можливості для відстеження руху товарів у режимі реального часу. Дещо згодом, у 2016 р., була інтегрована європейська Спільна система митного документообігу (CCUD) [13], успішно реалізовано проект «Єдине вікно ЄС» із формування уніфікованої цифрової платформи для ЗЕД-учасників. Натомість, у Китаї е-митниця функціонує ще із 2001 р. та об'єднує е-декларування, систему моніторингу ризиків, Єдиний портал зовнішньоекономічної діяльності [22]. Узагальнюючи досвід зарубіжних країн, доцільно виокремити ключові тенденції розвитку е-митниці: інтеграція електронного документообігу та декларування, розроблення єдиних інформаційних порталів для оптимізації діяльності бізнесу, впровадження інноваційних технологій моніторингу, кібербезпеки та аналізу ризиків, забезпечення синергії регіональних інформаційних систем та митних процедур, гарантії захисту даних в цифрових системах [21].

Для глибшого аналізу ефективності цифровізації митної сфери в Україні необхідно розглянути динаміку інформаційно-технічного забезпечення митних органів за 2018–2023 рр. (рис. 1). Ключовими показниками є рівень автоматизації митних процедур, вдосконалення цифрової компетентності митних службовців, частка е-декларацій та е-документообігу.

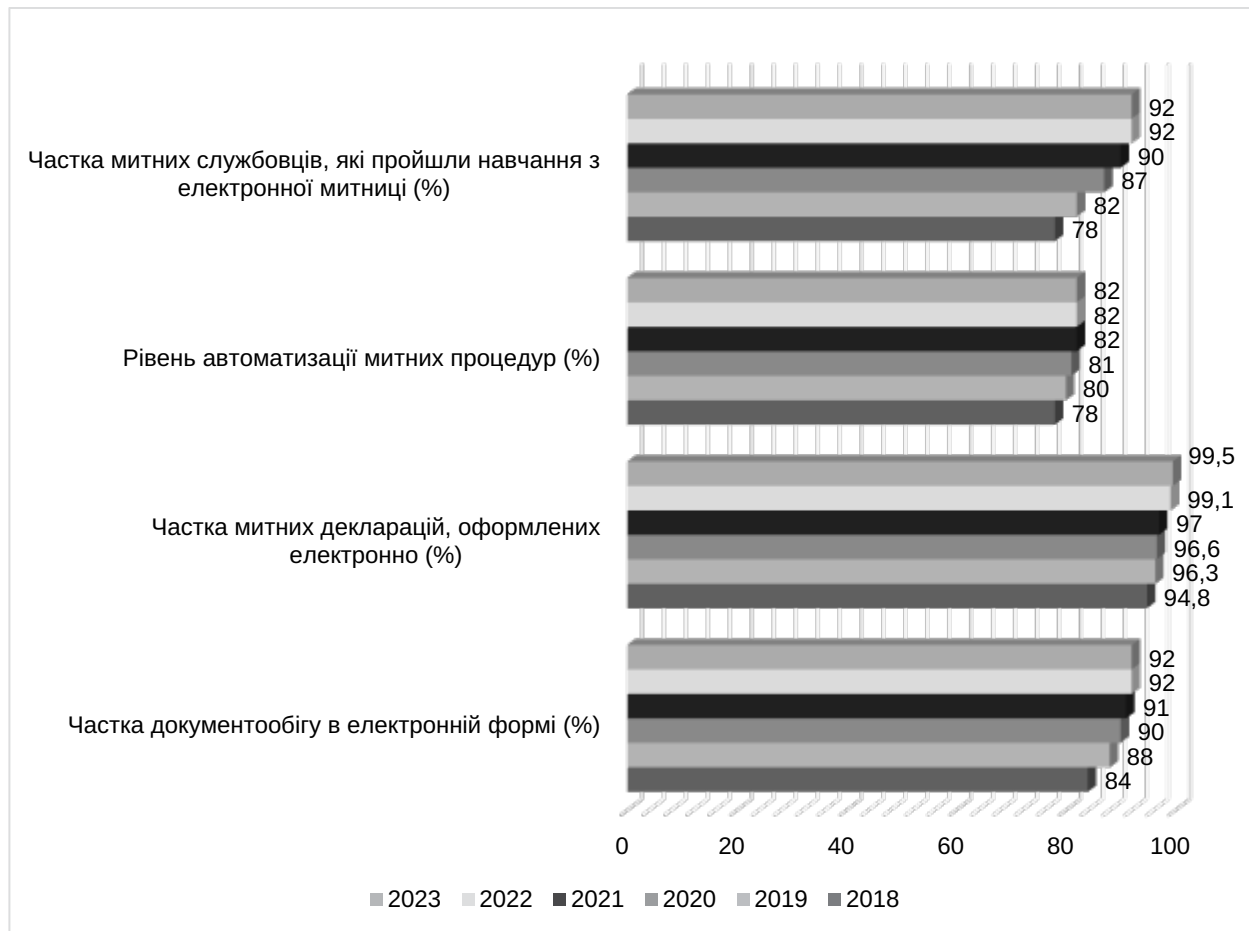
Приведені на рис. 1 дані демонструють значний прогрес у цифровізації митної системи в Україні, зокрема, у сферах електронного декларування та документообігу. Е-митниця в Україні покликана підвищити ефективність та прозорість діяльності у митній сфері, оптимізувати процеси ведення ЗЕД для українських компаній [18]. Серед основних переваг е-митниці: формування більш функціональної та спрощеної управлінської вертикалі, адаптивна і гнучка система контр-

Таблиця 1

Ключові складові елементи електронної митної системи в Україні

Складова	Функціональне призначення
Е-кабінет	Особистий онлайн-кабінет учасника зовнішньоекономічної діяльності
Е-декларування	Подання митних декларацій в електронному вигляді
Єдине вікно	Уніфікований портал для взаємодії бізнесу з митними та іншими державними органами
Митний пост-аудит	Автоматизований аналіз митних даних і виявлення порушень
Автоматизований митний контроль	Дистанційне проведення митних процедур без фізичного огляду

Джерело: сформовано авторами на основі [19]

Рис. 1. Динаміка інформаційно-технічного забезпечення митної системи в Україні за 2018–2023 рр., %

Джерело: сформовано авторами на основі [4; 14]

олу, стимулювання ЗЕД, більш організована взаємодія різних органів та інституцій, оптимізація структури митної системи та адміністративного апарату.

Кількість оформлених митних декларацій в Україні у останні роки стабільно зростає, це репрезентує зростання обсягів ЗЕД та розвиток е-комерції (табл. 2). При цьому показники часових витрат на оформлення митних декларацій знижується, що можна розглядати позитивним результатом автоматизації митних процесів – підвищується швидкість обробки товаропотоків, зменшуються логістичні витрати, оптимізується загальний бізнес-клімат. Окрім того, зростають витрати на модернізацію ІТ-інфраструктури.

Водночас інтеграція цифрової системи супроводжується рядом викликів, що потребують комплексного вирішення. Першочергово, перешкодою слугує слабке нормативне забезпечення. Так, низкою підзаконних актів регламентовано порядок електронного декла-

рування, функціонування «Єдиного вікна», застосування електронного цифрового підпису тощо [10; 11]. Разом із тим, галузева нормативно-правова база потребує вдосконалення: очевидними є прогалини щодо розподілу повноважень між державними органами, забезпечення кібербезпеки цифрових митних систем, імплементації норм ЄС до вітчизняного митного законодавства. Удосконалення нормативно-правового регулювання електронного митного оформлення передбачає інтеграцію ефективного механізму класифікації товарів та визначення їх походження, що присутнє у практиці е-митниці в ЄС.

Важливим завданням вбачається розвиток інформаційно-технічної інфраструктури е-митниці. Національний план, що має формуватися на основі Багаторічного стратегічного плану електронної митниці ЄС (Multi-annual strategic plan for electronic customs – MASP-C), повинен виконувати роль керівного галузевого документу для успішної протидії ризикам

Таблиця 2

Динаміка розвитку е-митниці в Україні за 2020–2023 рр.

Індикатор розвитку	Рік			
	2020	2021	2022	2023
Витрати на модернізацію IT-інфраструктури (млн грн)	350	400	450	500
Середній час оформлення декларації (год)	2,5	2,0	1,8	1,5
Кількість оформлених митних декларацій (млн)	3,8	4,2	4,5	4,7
Кількість кібератак на митні системи (од.)	150	200	250	300

Джерело: сформовано авторами на основі [15]

корупції, підтримці високого рівня підзвітності та прозорості митних процесів. Стратегія цифрового розвитку митної системи має володіти сервісно-орієнтованою архітектурою та інтерфейсом, компліментарним із Єдиним вікном для міжнародної торгівлі [12]. Ще один необхідний вектор удосконалення – підвищення компетентності митного персоналу та суб'єктів ЗЕД, що передбачає проведення цільових тренінгів та семінарів, стажування, курси підвищення кваліфікації.

Окремо необхідно відзначити важливість забезпечення кібербезпеки цифрової митної системи. У часі гібридних інформаційних загроз підвищуються ризики кібератак, несанкціонованого доступу та витоку інформації. Необхідними є функції відстеження історії внесення змін до даних, унеможливлення зміни документів та інформації тощо.

Висновки. Як демонструють результати проведеного у дослідженні аналізу, інтеграція електронної системи митного оформлення в Україні позиціонується необхідним етапом модернізації митної системи та зростання ефективності ЗЕД. Основними перспектив-

ними перевагами е-митниці вбачаються зниження витрат часового ресурсу на оформлення товарів, автоматизація процедур контролю, більша прозорість та мінімізація корупційних ризиків. Разом із тим, упровадження е-митниці супроводжується рядом викликів технічно-організаційного характеру: низький, у порівнянні з європейськими стандартами, рівень інформаційно-технічної інфраструктури, неадаптованість законодавчого підґрунтя до міжнародних вимог, ризики кібербезпеки.

Для повнішого розкриття потенціалу електронної митної системи в реаліях України доцільно зосередити управлінські зусилля на удосконаленні інформаційних систем, приведенні нормативно-правової бази до загальноєвропейських стандартів, інтенсифікації підготовки кадрів, ефективному попередженні кіберзагроз, забезпеченню надійного захисту комерційної інформації. Подальший розвиток е-митниці сприятиме швидшій інтеграції України у глобальні процеси електронної комерції, дозволить суттєво підвищити рівень конкурентоспроможності вітчизняних компаній на міжнародних ринках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бережнюк І. Г. Розвиток інституційної спроможності митної служби України. *Нові реалії здійснення митної справи в Україні: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу, 30 травня 2023 року (Ірпінь-Хмельницький)*. Ірпінь: Державний податковий університет, 2023. С. 9–13.
2. Гуцул І. А. Імплементация досвіду зарубіжних країн в українську практику митного контролю. *Економіка та суспільство*. 2021. № 28. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-47>
3. Дудорова Т. Ю. Електронна митниця як один із напрямів удосконалення митної логістики. *Актуальні проблеми інноваційного розвитку кластерного підприємництва в Україні: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (27 березня 2020 р., м. Київ)*. Київ: КНУТД, 2020. С. 139–143. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/15486>
4. Іщук Ю. А., Шемчук А. В. Упровадження електронної системи митного оформлення в Україні: переваги та недоліки. *Бізнес Інформ*. 2024. № 11. С. 18–25. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-18-25>
5. Єдине вікно для міжнародної торгівлі. Державна митна служба України. <https://cabinet.customs.gov.ua> (дата звернення: 25.03.2026)
6. Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» від 02.10.2019 р. № 141-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-20#Text> (дата звернення: 25.03.2026)

7. Караваєв Т., Калуга Н. Митна реформа ЄС: імплементація в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 1. С. 4–22.
8. Концепція системи інформаційного обміну при попередньому інформуванні : затверджено Наказом Державної митної служби України від 07.03.2012 р. № 153. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0153342-12#Text> (дата звернення: 25.03.2026)
9. Микуляк О. В., Рєпіна Н. В. Концептуальні аспекти розвитку електронної митниці в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2022. № 12-13. С. 81–86. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.29.04.2022.008>
10. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495- VI (зі змінами). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 25.03.2026)
11. Митні процедури та діяльність. Портал «Дія». <https://guide.dii.gov.ua/thematic-area/zovnishno-ekonomichna-diiialnist> (дата звернення: 25.03.2026)
12. Мінфін схвалив стратегічний план цифровізації Держмитслужби. Міністерство фінансів України, 2024. https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_skhvaliv_strategichnii_plan_tsifrovizatsii_derzhmitsluzhbi-4448 (дата звернення: 25.03.2026)
13. Нова комп'ютеризована транзитна система (NCTS). ЕВА, 2023. <https://eba.com.ua/vidpovidayemo-narytannya-biznesu-nova-komp-yuteryzovana-tranzytna-systema-ncts/> (дата звернення: 25.03.2026)
14. Питання цифрового розвитку, цифрових трансформації і цифровізації. Державна митна служба України. <https://customs.gov.ua/tsyfrovuyurozvytok> (дата звернення: 25.03.2026)
15. Плани та звіти роботи. Державна митна служба України. <https://customs.gov.ua/plani-ta-zvitiroboti> (дата звернення: 25.03.2026)
16. Рум'янцева К. Є., Головай Н. М., Руденко В. В. Розвиток інформаційних технологій у митній сфері. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14783876>
17. Статистика та показники роботи. Державна митна служба України. <https://customs.gov.ua> (дата звернення: 25.03.2026)
18. Ткачик Л., Кривейко М. Інструментарій електронного управління митними та податковими ризиками в Україні. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матер. 7-ої міжнар. наук.-практ. конференції (Чернівці, 10 квітня 2025 р.)*. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 252–256. https://finance.chnu.edu.ua/media/2dyp5dji/2025_-conference_chernivtsi_compressed.pdf#page=253
19. Уліцький А. Г. Особливості функціонування митної системи України в сучасних умовах. *Держава та регіони. Серія «Державне управління»*. 2019. № 1. С. 104–109. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2019/21.pdf
20. Putintsev A., Klymenko O., Mala S., Horlach A., Petrukha N., Kovtun M. Financial Aspects Of Social And Environmental Responsibility Of Business. *Ad Alta: Journal of interdisciplinary research*. 2022. № 12(2), special XXIX. P. 49–56. http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120229/papers/A_09.pdf
21. Ravlinko Z., Petrukha N., Terebukh M., Berest I., Baran I. Formation of Digital Competencies of Personnel in the Context of Security Aspects of the Digital Economy. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. № 11. P. 628–634. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.11.89>
22. Wu J. China Customs Information Processing System and E-Port. <https://www.carecprogram.org/uploads/05-China-Customs-Information-Processing-System-and-E-Port.pdf>

REFERENCES:

1. Berezniuk I. H. (2023) Rozvytok instytutitsiinoi spromozhnosti mytnoi sluzhby Ukrainy [Development of the institutional capacity of the customs service of Ukraine]. *Novi realii zdiisnennia mytnoi spravy v Ukraini: zbirnyk materialiv naukovo-praktychnoho kruhloho stolu, 30 travnia 2023 roku (Irpın-Khmelnıtskyi)*, pp. 9–13. (in Ukrainian)
2. Hutsul I. A. (2021) Implementatsiia dosvidu zarubizhnykh kraїн v ukraїнsku praktyku mytnoho kontroliu [Implementation of the experience of foreign countries in the Ukrainian practice of customs control]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no 28. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-47> (in Ukrainian)
3. Dudorova T. Yu. (2020) Elektronna mytnytisia yak odyн із napriamiv udoskonalennia mytnoi lohistyky [Electronic customs as one of the directions of improving customs logistics]. *Aktualni problemy innovatsiinoho rozvytku klasternoho pidpriemnytstva v Ukraini : materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. konf. (27 bereznia 2020 r., m. Kyiv)*, pp. 139–143. <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/15486> (in Ukrainian)
4. Ishchuk Yu. A., Shemchuk A. V. (2024) Uprovadzhennia elektronnoi systemy mytnoho oformlennia v Ukraini: perevahy ta nedoliky [Implementation of the electronic customs clearance system in Ukraine: advantages and disadvantages]. *Biznes Inform*, no 11, pp. 18–25. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-18-25> (in Ukrainian)

5. Yedyne vikno dlia mizhnarodnoi torhivli [Single window for international trade]. *Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy*. Available at: <https://cabinet.customs.gov.ua> (accessed March 25, 2026). (in Ukrainian)
6. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Mytnoho kodeksu Ukrainy shchodo deiakykh pytan funktsionuvannia avto-ryzovanykh ekonomichnykh operatoriv» vid 02.10.2019 r. № 141-IX [Law of Ukraine “On Amendments to the Customs Code of Ukraine Regarding Certain Issues of the Functioning of Authorized Economic Operators” dated 02.10.2019 N o. 141-IX]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-20#Text> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
7. Karavaiev T., Kaluha N. (2024) Mytna reforma YeS: implementatsiia v Ukraini [EU Customs Reform: Implementation in Ukraine]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, no 1, pp. 4–22. (in Ukrainian)
8. Kontseptsiia systemy informatsiinoho obminu pry poperednomu informuvanni : zatverdzheno Nakazom Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy vid 07.03.2012 r. № 153 [Concept of the Information Exchange System with Prior Notification: approved by the Order of the State Customs Service of Ukraine dated 03/07/2012 No. 153]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0153342-12#Text> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
9. Mykuliak O. V., Riepina N. V. (2022) Kontseptualni aspekty rozvytku elektronnoi mytnytsi v Ukraini [Conceptual aspects of the development of electronic customs in Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovi zhurnal «Hraal nauky»*, no12-13, pp. 81–86. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.29.04.2022.008> (in Ukrainian)
10. Mytnyi kodeks Ukrainy vid 13.03.2012 r. № 4495- VI (zi zminyamy) [Customs Code of Ukraine dated 03/13/2012 No. 4495- VI (as amended)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
11. Mytni protsedury ta diialnist [Customs procedures and activities]. *Portal «Dii»*. Available at: <https://guide.dii.gov.ua/thematic-area/zovnishnoekonomichna-diialnist> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
12. Minfin skhvalyv stratehichniy plan tsyfrovizatsii Derzhmytysluzhby [The Ministry of Finance approved the strategic plan for the digitalization of the State Customs Service]. *Ministerstvo finansiv Ukrainy*. Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_skhvaliv_strategichnii_plan_tsifrovizatsii_derzhmitsluzhbi-4448 (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
13. Nova kompiuteryzovana tranzitna systema (NCTS) [New Computerized Transit System (NCTS)]. *EBA*. Available at: <https://eba.com.ua/vidpovidayemo-na-pytannya-biznesu-nova-komp-yuteryzovana-tranzitna-systema-ncts/> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
14. Pytannia tsyfrovoho rozvytku, tsyfrovyykh transformatsii i tsyfrovizatsii [Issues of digital development, digital transformation and digitalization]. *Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy*. Available at: <https://customs.gov.ua/tsyfrovyy-rozvytok> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
15. Plany ta zvity roboty [Plans and reports of work]. *Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy*. Available at: <https://customs.gov.ua/plani-ta-zvityroboti> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
16. Rumiantseva K. Ye., Holovai N. M., Rudenko V. V. (2025) Rozvytok informatsiinykh tekhnolohii u mytnii sferi [Development of information technologies in the customs sphere]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, no 7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14783876> (in Ukrainian)
17. Statystyka ta pokaznyky roboty [Statistics and performance indicators]. *Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy*. Available at: <https://customs.gov.ua> (accessed March 25, 2026) (in Ukrainian)
18. Tkachyk L., Kryveiko M. (2025) Instrumentarii elektronnoho upravlinnia mytnymy ta podatkovymy ryzykamy v Ukraini [Toolkit for electronic management of customs and tax risks in Ukraine]. *Finansovi instrumenty staloho rozvytku ekonomiky : mater. 7-oi mizhnar. nauk.-prakt. konferentsii (Chernivtsi, 10 kvitnia 2025 r.)*, pp. 252–256. https://finance.chnu.edu.ua/media/2dyp5dji/2025_-conference_chernivtsi_compressed.pdf#page=253 (in Ukrainian)
19. Ulitskyi A. H. (2019) Osoblyvosti funktsionuvannia mytnoi systemy Ukrainy v suchasnykh umovakh [Peculiarities of the functioning of the customs system of Ukraine in modern conditions]. *Derzhava ta rehiony. Seriia «Derzhavne upravlinnia»*, no 1, pp. 104–109. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2019/21.pdf (in Ukrainian)
20. Putintsev A., Klymenko O., Mala S., Horlach A., Petrukha N., Kovtun M. (2022) Financial Aspects Of Social And Environmental Responsibility Of Business. *Ad Alta: Journal of interdisciplinary research*, no12(2), special XXIX, pp. 49–56. http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120229/papers/A_09.pdf
21. Ravlinko Z., Petrukha N., Terebukh M., Berest I., Baran I. (2022) Formation of Digital Competencies of Personnel in the Context of Security Aspects of the Digital Economy. *International Journal of Computer Science and Network Security*, no 22(11), pp. 628–634. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.11.89>
22. Wu J. China Customs Information Processing System and E-Port. Available at: <https://www.carecprogram.org/uploads/05-China-Customs-Information-Processing-System-and-E-Port.pdf> (accessed March 25, 2026)

Дата надходження статті: 04.04.2026

Дата прийняття статті: 24.04.2026

Дата публікації статті: 30.04.2026